

ESTRUCTURA PRODUCTIVA DE L'ECONOMIA ESPANYOLA

Curs acadèmic 1999/2000

Professora:

Anna Matas Prat
Grup 04

PRIMERA PART: RELACIONS AMB L'EXTERIOR I FACTORS DE COMPETITIVITAT

Lliçó 1ª. La capacitat de finançament exterior i el procés d'obertura de l'economia espanyola

Balança de pagaments i magnituds agregades bàsiques.- Visió de conjunt: el saldo per compte corrent 1964-1999.- La progressiva obertura a l'exterior de l'economia espanyola.- La liberalització comercial: protecció nominal i efectiva.- La política comercial exterior.

Lliçó 2ª. La balança per compte corrent

Tipus de canvi nominal i tipus de canvi efectiu real.- Les exportacions i les importacions: estructura i evolució.- El dèficit de la balança comercial.- Estructura de la balança de serveis.- Transferències: públiques i privades.

Lliçó 3ª. Els moviments de capital i la presència de capital estranger

Les entrades de capital a llarg termini.- La presència del capital espanyol a l'exterior.- El saldo del compte financer.- El deute extern.- El nivell de reserves.

Lliçó 4ª. Canvi tècnic i dimensió de l'empresa espanyola

El factor tècnic i la incorporació de nova tecnologia.- La posició tecnològica d'Espanya en l'àmbit europeu.- La política de I+D.- Dimensió i concentració de l'empresa espanyola.

Lliçó 5ª. La dotació de capital i la productivitat del treball

La inversió a l'empresa espanyola.- El finançament de la inversió i els costos financers.- La productivitat del treball.- Els costos laborals i els CLU.

SEGONA PART: EL SECTOR INDUSTRIAL I EL SECTOR ENERGÈTIC

Lliçó 6ª. La indústria espanyola: impacte de la crisi i el procés d'ajust

L'estructura del producte industrial abans de la crisi.- Crisi econòmica i crisi industrial: factors determinants.- Impacte de la crisi sobre l'estructura productiva espanyola.- L'ajust industrial: la política de reconversió.

Lliçó 7ª. Evolució i especialització productiva del sector industrial 1985-1999

La integració a la C.E. i la indústria: una visió de conjunt.- Importància de la indústria a l'economia espanyola: VAB i ocupació.- Canvis en la configuració del sector: consum aparent i estructura productiva.- La empresa pública a la indústria espanyola.

Lliçó 8ª. Capacitat competitiva, capital estranger i política industrial

La balança comercial industrial i la seva evolució.- La indústria espanyola a la UE: capacitat competitiva.- Els avantatges comparatius de la indústria espanyola.- Penetració del capital estranger a la indústria.- Les línies d'una nova política industrial en el marc de la Unió Europea.

Lliçó 9ª. El sector energètic

La crisi de 1973 i les mesures d'ajust.- Característiques bàsiques del sector energètic a Espanya.- La planificació energètica.- Els canvis en la regulació.- El subsector elèctric.

TERCERA PART: ELS SERVEIS

Lliçó 10ª. Els serveis a Espanya: una visió de conjunt

Introducció i aspectes generals del sector.- Evolució i etapes en el seu creixement.- Factors que impulsen el procés de terciarització.- Composició per branques.

Lliçó 11ª. Els aspectes econòmics més rellevants

La creació d'ocupació.- La regulació i desregulació.- La internacionalització dels serveis.

Lliçó 12ª. La liberalització i modernització del sistema financer

Estructura institucional del sistema financer espanyol.- La posició financera dels sectors institucionals.- El procés de reforma, liberalització i competència.- La innovació financera.- El sistema financer espanyol en el context de la UEM.- Eficiència i rendibilitat del sistema creditici.

Lliçó 13ª. Intermediaris i mercats financers: canvis institucionals

Bancs i caixes d'estalvi.- La banca estrangera.- El procés de concentració.- Estructura del balanç i compte de resultats.- Mercats monetaris i de capitals.

Lliçó 14ª. L'activitat turística

El desenvolupament del turisme a Espanya.- Les característiques de la demanda i els seus factors determinants.- L'oferta d'allotjament turístic.- La política turística.

Lliçó 15ª. El sistema de transports i comunicacions

La importància del transport en el context de l'activitat econòmica.- La regularització del sector i els nous criteris liberalitzadors.- La política d'inversions en el transport terrestre: la carretera i el ferrocarril.- Impacte de les innovacions tecnològiques en els mitjans de transport i comunicacions.

QUARTA PART: EL SECTOR PRIMARI

Lliçó 16ª. La modernització del sector agrari

Introducció: el marc de l'agricultura tradicional.- La producció final agrària i la seva evolució.- La dotació de factors: reducció i encariment del factor treball.- La creixent importància dels inputs agraris.- L'augment de productivitat i la capitalització del sector.- El factor terra: la dimensió de les explotacions.

Lliçó 17. Les conseqüències de les transformacions del sector agrari

Els canvis a les explotacions ramaderes.- Productivitat, preus i transferències de renda.- La transformació estructural de l'activitat agrària.- L'agricultura a temps parcial. La composició de la producció agrària i els desequilibris oferta-demanda: l'impacte de l'adhesió a la C.E.- La balança comercial agrària.

Lliçó 18.- La política agrària

La política agrària com a política sectorial i com a política de rendes.- La política agrària comunitària i la seva reforma: implicacions pel sector agrari espanyol.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura es farà mitjançant un examen final per escrit en la data que assigni la Facultat.

HORARI TUTORIES

Despatx B3-070

Dimarts 15 a 16.30 h.

Dijous 12 a 13.30

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

- J.L. García Delgado (dir), *Lecciones de Economía Española*, ed. Civitas, 1999, 4ª edició
- J.L. García Delgado (dir), *España, Economía: Ante el siglo XXI*, Espasa Fórum, 1999

BIBLIOGRAFIA PER LLIÇONS

Lliçó 1ª. **La capacitat de finançament exterior i el procés d'obertura de l'economia espanyola**

Lliçó 2ª. **La balança per compte corrent**

Lliçó 3ª. **Els moviments de capital i la presència de capital estranger**

Bibliografia bàsica

- Alonso, J.A. y Donoso, V., "El sector exterior", a *Lecciones de Economía Española*, 1999.
- Alonso, J.A. y Donoso, V., "Sector exterior: apertura económica y líneas de especialización", a *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999
- Alonso, J.A., "El sector exterior" a García Delgado, *España Economía*, Espasa Calpe, 1993

Bibliografia recomanada:

- Donoso, V. "Globalización y comercio internacional", *Economistas*, nº extraordinari, 1999.
- Verdeguer Puig, E. "Cambios recientes en la financiación exterior de la economía española: ¿es beneficioso un superavit por cuenta corriente continuado?", *ICE*, núm. 765., 1997.
- Buesa, M. y Molero, J. "El capital extranjero", *Lecciones de Economía Española*, 3ªed, 1997

Lliçó 4ª. Canvi tècnic i dimensió de l'empresa espanyola

Bibliografia bàsica

Molero, J. y Buesa, M. "Innovación y cambio tecnológico", *Lecciones de Economía Española*, 1999.
Martín, C. "La situación tecnológica: cambio técnico y política tecnológica", *España, Economía: Ante el siglo XXI*, Espasa Fórum, 1999
Costa, M.T., "El factor empresarial", a *Lecciones de Economía Española*, cap. 6 epígraf 2.

Bibliografia recomanada:

Martín, C. "La posición tecnológica de la economía española en Europa. Una evaluación global", *Papeles de Economía Española*, nº 81
Costa, M. "Estrategias empresariales: localización, internacionalización y globalización de la empresa española", a *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999
Fariñas, J.C. y J. Jaumandreu, "Fusiones entre empresas: hechos, efectos e interrogantes", *Economistas*, 1999.

Lliçó 5ª. La dotació de capital i la productivitat del treball

Bibliografia bàsica

Costa, M.T., "El factor empresarial", a *Lecciones de Economía Española*, 1999.
Fariñas, J.C. "La empresa española: características generales y comportamiento", a *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999

Bibliografia recomanada

Martín, C. "Productividad y factores determinantes" y "Costes, precios y competitividad", *España en la nueva Europa*, Alianza Economía, 1997, pàgs: 31-48 y 79-98.
Donoso "Unión monetaria y capacidad exportadora. Análisis empírico desde la empresa española" en Anchuelo (dir) *Consecuencias económicas del euro*, Civitas, 1998

Llicó 6. La indústria espanyola: impacte de la crisi i el procés d'ajust

Llicó 7. Evolució i especialització productiva del sector industrial: 1985-1999

Bibliografia bàsica

Myro, R. i Gandoy, R. "Sector industrial", a J.L.García Delgado, *Lecciones de Economía Española*, 1999.
Buesa, M i Molero, J. "La industria: reorganización y competitividad", a J. L. García Delgado, *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.

Bibliografia recomanada

Myro, R., "La industria, de la autarquía a la integración en la CE", a J. L. García Delgado, *España, Economía*, Espasa Calpe, Madrid, 1993
Segura, J, et al, "Una visión de conjunto de la industria española en la crisis" a *La industria española en la crisis 1978/1984*, Alianza, Madrid, 1989, pp 389-414
Buesa, M. i Molero, J., "La organización productiva de la industria española" a *Economía industrial de España. Organización, tecnología e internacionalización*, Cívitas, Madrid, 1998. Cap. 2:
Fariñas, J.C. i Jaumandreu, J. "La industria española en la década de los noventa: una visión de conjunto", *La empresa industrial en la década de los noventa*, Argenteria, Madrid, 1999
Fernández, Z. "Un balance de las privatizaciones (1985-1998)", a Jiménez, J. C. *España en la Europa del euro*, Civitas, Madrid, 2000.

Lliçó 8. Capacitat competitiva, capital estranger i política industrial

Bibliografia bàsica

Buesa, M. i Molero, J., "La internacionalización de la industria y la inversión directa exterior" i "La política industrial" *Economía industrial de España. Organización, tecnología e internacionalización*, Madrid, Cívitas, 1998. Cap. 4 i 6.

Barroeta, B. i del Castillo, J. "La política industrial en la perspectiva del siglo XXI", a Cuadrado Roura (ed.) *España frente a la Unión Económica y Monetaria*, Cívitas, 1996.

Bibliografia recomanada

Myro, R. "La política industrial activa", *Revista de Economía Aplicada*, 6, 2, 1994

Gandoy, R. y Díaz. C. "Integración económica e intercambios comerciales de manufacturas en la UE", *Economía Industrial*, núm. 322, 1998

Martín y Velázquez "Una estimación de la presencia de capital extranjero en la economía española y algunas de sus consecuencias", *Papeles de Economía Española*, núm. 66, 1996.

Lliçó 9. El sector energètic

Bibliografia bàsica

García Alonso, J.M. i Iranzo, J.E. "Sector energético: hacia una nueva ordenación", a García Delgado, J.L. *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.

Jiménez, J.C. "Sector energético", a García Delgado, J.L. *Lecciones de Economía Española*, 1999.

Bibliografia recomanada

Iranzo, J.E. i Izquierdo, G. "Análisis estructural del sector energético en España", *Revista del Instituto de Estudios Económicos*, 1997, 1&2, 309-342.

Marín, P.L., "Liberalización y competencia en el sector eléctrico", *Economistas*, 80, 1999

Sánchez Núñez, P. "Los modelos de regulación de los sectores energéticos en España", *Economía Industrial*, 318, 1997

Lliçó 10^a. Els serveis a Espanya: una visió de conjunt

Lliçó 11^a. Els aspectes econòmics més rellevants

Bibliografia bàsica

Martínez Serrano, J.A. "El sector servicios" *Lecciones de economía Española*, 1999

Cuadrado Roura, J.R., "El sector servicios: una visión de conjunto", *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999.

Bibliografia recomanada

Cuadrado Roura, J.R., *El sector servicios y el empleo en España. Evolución reciente y perspectivas de futuro*, Fundación BBV, 1999. Parte I, apartado 2: "Un marco de referencia: evolución del empleo en los servicios en los países de la OCDE", 75-118;

Cuadrado Roura, Los servicios y el ciclo económico español", *Economistas*, 1999.

González Moreno, M: "Precios, productividad y estructuras de mercado", "Servicios y competencia: nuevos factores impulsores" y "Servicios y competencia: los procesos de liberalización" en *Los servicios en la economía española*, Instituto de Estudios Económicos, 1997. Págs:79-111; 117-153 y 173-196.

Herce, J.A. (1996), "Los servicios en la economía española", en *Papeles de Economía Española*, núm. 62

Lliçó 12^a. **La liberalització i modernització del sistema financer**
Lliçó 13^a. **Intermediaris i mercats financers: canvis institucionals**

Bibliografia bàsica

Cals, J. i Garrido, A., "Sistema y mercados financieros", *Lecciones de economía Española*, 1999
Ontiveros, E. i F.J. Valero, "Sistema financiero: cambios estructurales e institucionales", *España, Economía: Ante el siglo XXI*, 1999.

Bibliografia recomanada

Ontiveros y Valero, *Introducción al sistema financiero español. Análisis económico y tendencias*, 2ª edición, Civitas, 1997.
Restoy, F., *Los mercados financieros españoles ante la Unión Monetaria*, Banco de España, Documento de Trabajo, núm. 9910.

Lliçó 14^a. **L'activitat turística**
Lliçó 15^a. **El sistema de transports i comunicacions**

Bibliografia recomanada

Pedreño, A. y V.M. Monfort, *Introducción a la economía del turismo en España*, Civitas, 1996.
Herce, J.A. y de Rus, G., *La regulación de los transportes en España*, FEDEA y Civitas, 1996.
Papeles de Economía Española, núm. 82

Llicó 16. **La modernització del sector agrari**
Lliçó 17. **Les conseqüències de les transformacions del sector agrari**

Bibliografia bàsica

García Delgado, J.L. i García Grande, M.J., "La agricultura: una profunda transformación estructural", a *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.
Colino, J. i Noguera, P. "La difícil convergencia de las agriculturas europeas", *España, Economía: ante el siglo XXI*, 1999.
Colino, J. "Sector agrario", *Lecciones de Economía Española*, 1999.

Bibliografia recomanada

Abad, C. i Naredo, J.M., "Sobre la "modernización" de la agricultura española (1940-1995): de la agricultura tradicional hacia la capitalización agraria y la dependencia asistencial", a Gómez, C. i González, J.J. (ed.), *Agricultura y sociedad en la España contemporánea*, Madrid, Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, 1997, pp. 249-316.
Sumpsi, J. M^a, "La agricultura española actual. El marco de referencia", *Papeles de Economía Española*, 60-61, 1994, pp. 2-14.
Genovés, J.C. "Modernización de la agricultura", *Papeles de Economía Española*, 60/61, 1994, pp. 174-182.

Llicó 18. **La política agrària**

Bibliografia bàsica

Sumpsi Viñas, J.M. "El sector agrario español ante los nuevos retos de la Unión Económica y Monetaria", a Cuadrado Roura, *España frente a la Unión Económica y Monetaria*, Cívitas, 1996.

Bibliografia recomanada

San Juan, C. "La política agraria común y sus efectos en la convergencia real de España en la Unión Europea", *Papeles de Economía Española*, 63, 1995, pp. 286-305.